Asya Öğretim Dergisi *www.e-aji.com*
[Asian Journal of Instruction] *e-ISSN:2148-2659*
2014 – 2(1), 1-15

TÜRKİYE'DE BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNDE STANDARTLARIN BELİRLENMESİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİN İNCELENMESİ [a]

EXAMINING THE OPINIONS ABOUT DETERMINING STANDARDS AT SCIENCE AND ARTS CENTERS

M. Semih SUMMAK*, Çiğdem ÇELİK-ŞAHİN**

ÖZET: Standartların kaliteli eğitime ulaşmada önemli bir katkısı bulunmaktadır. Kurumların belirlenen standartlar çerçevesinde çalışmalarını yürütmesi, gelişim planlarını bu standartlar çerçevesinde oluşturması kaydettikleri ilerlemenin ve elde ettikleri başarının belirlenmesine katkıda bulunacaktır. Başarılı ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde, standartların mevcut olduğu görülmektedir. Ülkemizde nitelikli insan gücü olarak görülen üstün zekalı ve yetenekli bireylerin yetiştirilmesine kaliteli ve ileri düzey eğitim sunarak katkıda bulunmayı hedefleyen Bilim ve Sanat Merkezleri bulunmaktadır ve standartların belirlenmesi bu amacın gerçekleştirilmesi için çok önemlidir. Bu araştırmada, üstün zekalı ve yetenekli bireylerin eğitim almak amacıyla devam ettikleri Bilim ve Sanat Merkezleri için standartların belirlenmesi ile ilgili görüşlerin incelenmesi hedeflenmektedir. 2012-2013 Eğitim öğretim yılında Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 3 yönetici, 3 öğretmen, bu merkezlere öğrenci gönderen 3 veli ve üstün zekalılar ile ilgili akademik çalışmaları olan 3 akademisyenden oluşan çalışma grubuna yazılı görüşme formu aracılığı ile görüşleri sorulmuştur. Yazılı görüşme formundaki açık uçlu sorular hazırlanırken kapsam geçerliğini artırmak için ilgili literatür taranmış ve alanda uzman bir akademisyenin görüşlerine sunulmuştur. Gerekli görülen düzeltmeler yapıldıktan sonra, görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yazılı görüşme formu ile toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş, temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan bu temalar, başka bir akademisyenin yaptığı analiz ile karşılaştırılmıştır. Çalışma grubundaki tüm katılımcıların, Bilim ve Sanat Merkezlerinde standartların mevcut olmasının, uyumun sağlanmasına, problemlerden uzaklaştırmasına, özdeşliğin ve kalitenin sağlanmasına, adaletin olduğu bir çalışma ortamının kurulmasına, görev tanımlarının netleşmesine, yapı ve işleyişin sağlamlaştırılmasına ve öğrencilerin doğru yönlendirilmesine katkı sağlayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezleri, standartların belirlenmesi, görüşler

ABSTRACT: Standards have an important contribution on reaching qualified education. If organizations carry out their works with standards and constitute development plans according to these standards, this will add scientific background to define the success and improvement. When analyzed educational systems of successful countries, standards have been seen. There are Science and Arts Centers and these centers aim to serve qualified and advanced level education for gifted and talented individuals. Defining standards have vital importance for this aim. In this research, it is aimed to investigate the opinions about defining standards in Science and Arts Centers which gifted and talented students attend to have education. In 2012-2013 academic years, written interview form was sent to 3 Science and Arts Centers' principals, 3 teachers, 3 parents who send their children to these centers, and 3 academics to ask opinions. While constituting open-ended questions in the written interview form, related literature was reviewed and the form was sent to an academic to increase content reliability. After making needed corrections, the interview form was finalised. The data collected by this form was analyzed by content analiysis method, and generated themes and sub-themes. These themes were compared to an academic's analysis. The findings show that standards will have contributions for directing students correctly, providing quality and identicalness, strenghtening the structure and operation, providing adaptation and removing the problems.

a: Bu çalışma yürütülen bir doktora tezinin bir parçasıdır ve Eylül, 2013 tarihinde Uluslararası Yetenek Gelişimi ve Mükemmellik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü , summak@gantep.edu.tr*
*** Doktora Öğrencisi., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, cigdem.cigdem@yahoo.com*

Key Words: Science and Arts Centers, defining standards, opinions

GİRİŞ

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler, zekâ düzeyi, öğrenme hızı, akademik bilgi düzeyi gibi konularda yaşıtlarından belirgin özelliklerle ayrılmaktadırlar. Bu öğrencilerin eğitsel ihtiyaçlarının karşılanması, farklı eğitim olanaklarının, farklı yeterliklere sahip öğretmenlerce verilmesi ile mümkün olabilir. Ayrıca bu öğrencilerin eğitimindeki yöneticilerin de farklı donanımlarla eğitim sürecini ve öğretimsel uygulamaları yönetebilmesi, hem öğretmenlere hem de etkili öğretimin sunulmasına, olumlu bir şekilde yansıyacağı öngörülebilir.

İlk ve ortaokullarda, öğretim programları ve öğrenme süreçlerinin çocuk hakları temelinde oluşturulması gerektiği görülür. Bu programlar çocuğun bireysel ihtiyaçlarına ve özelliklerine uygun olmalı, çocuğun yaşama ve gelişme hakkının gerçekleşmesini desteklemelidir. Öğretmenlerin ise bu nitelikteki öğretim programları ve öğrenme süreçlerini uygulayabilmeleri için gerekli donanıma ve uygun koşullara sahip olması sağlanmalıdır. Eğitimin amaçlarını yerine getirebilmesi, farklı çocukların gereksinmelerini karşılayıp karşılamaması ile doğrudan ilgilidir. Çocuk haklarına dair sözleşmenin 29. Maddesi 'Öğretim programları, çocuğun kişiliğini, zihinsel ve fiziksel becerilerini mümkün olduğunca geliştirmelidir' hükmü yer almaktadır (Akt. Eğitimde Haklar Bildirgesi, 2012).

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi alanında da standartların mevcut olması, kurumlar arası uygulamaların eşdeğerliği, tüm üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin, mezun olduklarında asgari düzeyde kazanacakları bilgi ve davranış düzeyi, öğretmen ve yönetici yeterlikleri gibi önemli noktalarda kaynak oluşturacaktır. Bu önemli noktayı destekleyen bir başka nokta da müfredat standartlarıdır. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde standartlara dayalı müfredat içeriğinin gerekliliklerini Van Tassel-Baska (2006) şu şekilde özetlemiştir;

- İletişimi artıracak, maksimum öğrenme sağlayacaktır.
- Kültürümüzde, bilgi disiplinler tarafından organize edilmektedir, meslekler ise içerik uzmanlığına dayanır ve uygarlıklardaki tüm önemli ürünler, disiplinlere dayalıdır (örneğin, tıp, güzel sanatlar, romanlar gibi.)
- Üstün zekâlılık ile ilgili son araştırmalar özel içerikli organizasyonel modeli desteklemektedir. Gagne, Csikszentmihalyi, Bloom gibi kuramcılar üstün zekâlılığın özel bir alan olması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Öğretme ve öğrenme süreçleri üzerine yapılan araştırmalar içerik ve sürecin birleştirilmesinin, bilgi transferini artıracağı göstermektedir.

Uluslararası düzeyde, üstün zekâlı ve yetenekli bireylere başarılı bir şekilde eğitim sunan İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde, yönetici ve öğretmen standartlarının oluşturulduğu görülmektedir. Bu standartlar farklı eğitimler, kurslar yoluyla öğretmen ve yönetici adaylarına kazandırılarak, üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi sürecinde karşılaşılabilecek problemlerin en aza indirgenmesi hedeflenmektedir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitim standartları, mesleki olarak yeterli eğitimciler yetiştirmek açısından oldukça önemlidir. İlgili kuram ve araştırmalar, üstün ve özel yetenekli öğrencilerin gelişim düzeylerini, içerik ve pedagojik temellerini ve sınıf yönetimi tekniklerini anlayan uygulayıcılar, sonunda üstün zekâlılara sundukları hizmet kalitelerini artıracaklardır. Bu alanda eğitimli öğretmenler sınıflarına, standartlarda belirtilen uygulamaları daha fazla taşırlar. Ayrıca, standartlar üstün zekâlıların eğitimini desteklemektedir. Fikir birliği sağlamakta, üniversitelerde, eyaletlerde ve yerel düzeyde program geliştirme için rehberlik sağlamakta, değerlendirme ve savunma için de kullanılmaktadırlar (Johnsen, 2012).

Standartlar ile ilgili özel eğitim almış olan öğretmenler, üstün zekâlı öğrencilerin ihtiyaçları konusunda müfredatla ilgili ve öğretimsel olarak daha farklı yaklaşımlar sunma eğilimindedirler

(Brown ve Abernethy, 2009). Bütün bu görüşlerden, üstün zekâlı ve yetenekliler eğitimindeki standartların, eğitim sürecini ve personel gelişimini olumlu etkilediği, eğitim kalitesinin artırdığını ve personel gelişimine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin öğretmenlerinin belirli standartlara sahip olması, toplumumuzun zirvesindeki öğrencilerin yeterli bir şekilde tanılanmış ve tatminkâr bir eğitim imkânı sunulmuş olmasının garanti altına alınabilmesi için gerekli koşullardandır. Eğitim programı, sistematik olarak yeteneklerin araştırılması ve eşitliği netleştirmek için, öğretmenlerin bu alanla ilgili olarak teorik bilgi, araştırma, pedagoji ve yönetim teknikleri alanlarında eğitim alması sınıf içi etkinliklerin sağlanması ve geliştirilmesi için önemlidir. Standartlara dayalı profesyonel gelişim, üstün zekâlı ve yetenekliler alanında birçok avantaj sağlamaktadır. Standartlar, alanda sapmaları en aza indirgeyecektir ve böylece alana özgü eğitimsel problemler uygulayıcılar tarafından kolayca çözülebilecektir. Ayrıca yeni araştırma alanlarına odaklanma imkânı sunacaktır (Van Tassel-Baska ve Johnsen, 2007).

Eğitimciler, profesyonel yeterliklerinin üst düzeyde edinilmesi için alanlarındaki profesyonel standartları bilmeleri gerekmektedir. Johnsen (2012) yaptığı bir çalışmada, üstün zekâlılar alanında öğretmen hazırlama standartlarına odaklanmaktadır. Bu standartlar, Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerle çalışan eğitimcilerin başlangıç ve ileri düzey hazırlıkları ile ilgilidir. Başlangıç standartları, Ulusal Üstün Zekâlılar Derneği-Üstün Zekâlılar Konseyi ve Üstün zekâlılar Derneği (NAGC/CEC-TAG) üstün zekâlılar eğitiminde, öğretmen yeterlik bilgi ve becerisi standartlarını kapsamaktadır ve tüm öğretmen standartları yükseköğrenim fırsatı hareketi (The Higher Education Opportunity Act) için hazırlanmıştır. Araştırmalar, standartların profesyonel yeterlikler üzerinde pozitif etkisi olduğunu göstermiştir. Standartlar, üstün zekâlılar eğitimini yasallaştırmak, fikir birliği oluşturmak, üniversite veya bölgesel düzeyde program geliştirmek ve değerlendirme yapabilmek için rehberlik etmek amacıyla kullanılmaktadır.

Yüksek Öğrenim Fırsatı Hareketi'ne baktığımızda üstün zekâlı ve yetenekli çocuklarla ilgili üç temel bölüme işaret edildiğini görüyoruz. Bunlar; öğretmen yeterlikleri, gerekli formlar ile öğretmen hazırlık kalitesi ve eyalet raporudur. Öğretmen yeterlikleri, öğrencinin öğrenmesini artırma, başarı ve bilgiyi uygulama (örneğin; akademik bir konuyu açıklama, üst seviyede ya da analitik değerlendirme, problem çözme ve iletişim becerileri, öğretimsel stratejileri kullanma, öğrencilerin ihtiyaçlarını tanılama) gibi becerileri kapsamaktadır. Bu gereklilikleri yerine getirdiğini göstermek için tüm öğretmen eğitim programları öğretmenlerin araştırmaya dayalı öğretimsel etkinlikleri uyguladığına dair kanıtları göstermek zorundadır (Johnsen, 2012).

Standartlar, üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitiminde rol alan eğitimciler için bir yol haritasıdır. Hangi alanlarda kendilerini geliştirmeleri, hangi niteliklerin iyileştirilmesi konusunda bir öz denetleme mekanizması görevini icra edebilmektedir. Bu durumda, öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçları en üst düzeyde karşılanabilir.

Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde kaliteli öğretim standardını sağlamada önemli yeri olan diğer bir faktör de öğretmen hazırlığıdır. Eğitimli öğretmenlere ulaşılması ise özellikle önemlidir; çünkü araştırmalar (Westberg, Archambault, Dobyns ve Slavin, 1993) sınıf öğretmenlerinin akademik olarak üstün öğrenciler için neredeyse hiç değişiklik yapmadıklarını göstermektedir. Standartların belirlenmemiş olması, öğretmenlerin denetlenmesini zorlaştırabilir, profesyonel gelişimleri ve etkili ve yenilikçi öğretim programları hazırlamalarına öncülük edebilir.

Standartlar kamu politikalarını etkilemede de kullanılabilirler. Yerel düzeyde, standartlar okul bölgeleri ve yöneticiler için personel politikalarını incelemelerine ve üstün zekâlı ve yeteneklilerin öğrenimi için daha kesin yeterlilikler gerçekleştirmelerine rehberlik edebilir. Son olarak, standartlar program değerlendirmede de kullanılabilir. Örneğin, bir okul bölgesi daha fazla farklılaştırma uygulamaları geliştirmek isteyebilir (Johnsen, 2012). Hazırlanan programların değerlendirilme sürecinde, standartların mevcut olması, bu sürecin objektif ve etkili olmasına katkıda bulunacaktır.

Amerika ve İngiltere'de üstün yetenekliler eğitiminde yönetim ve öğretmen standartları:

Amerika Birleşik Devletleri'nde üstün zekâ ve yeteneklilerin eğitiminde görev alan yöneticilerin sahip olması gereken standartlar, bazı eyaletlerde yönetim standartları, bazı eyaletlerde ise yönetici standartları olarak belirtilmiştir. Bu eyaletlerden Wisconsin'de yöneticiler için belirlenmiş standartlar şöyledir: Yöneticiler, okul öncesinden on ikinci sınıfa kadar üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için eğitim programı sağlamalıdır. Personel gelişimi ile ilgili yapılan planların, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları ile ilgili farkındalığı geliştirecek aşamaları ve bununla ilgili kaynak ve materyalleri kapsamasını önemsemelidir. Colorado ve Iowa eyaletlerinde, yöneticilerin üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar ile ilgili bilgiye ve donanıma sahip olması gereklidir. Yöneticiler, personel gelişimi için işbirliği yapmalı ve şeffaf bir yönetim sergilemelidir. Öğretmenlerin kullandıkları öğretimsel stratejilerin uygulanması ve değerlendirilmesinde liderlik yapmalıdır.
Amerika Birleşik Devletleri'nde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitiminden sorumlu olan öğretmenler için belirlenmiş standartlar, kalite göstergeleri ve yeterlikler mevcuttur. Wisconsin eyaletinde bu öğrencilerin öğretmenleri için belirlenmiş standartlar şöyledir: anlamlı öğrenme tecrübeleri sunma, entelektüel, sosyal ve kişisel gelişimi artırma, farklı ihtiyacı olan öğrencilere kolaylık sağlama, eleştirel düşünme, problem çözme ve performans becerilerini geliştirme, motivasyonu artırma, aktif araştırma, işbirliğini ve etkileşimi arttırma, sistematik öğretim sağlama, entelektüel, sosyal ve fiziksel gelişimin sürekliliğini garanti altına alma, ölçme ve değerlendirme stratejileri kullanma, yansıtıcı uygulama becerilerini geliştirme, adalet ve ahlaki değerler içinde hareket etme. NAGC (Ulusal Üstün Zekâlılar Derneği) Amerika Birleşik Devletleri'nde birçok eyalette kabul gören standartlara sahiptir ve öğretmen standartları bilgi ve beceri standartları olarak iki ayrı bölümde ele alınmıştır. Öğrencilerin özellikleri ve gelişimi, bireysel öğrenme farklılıkları, öğretimsel stratejiler, öğrenme çevreleri ve sosyal etkileşim, dil ve iletişim, öğretimsel planlama, değerlendirme, profesyonel ve etik uygulama, işbirliği başlıkları altında toplanan bilgi ve beceri standartları üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin öğretmenleri için Ulusal Üstün Zekâlılar Derneği için önemli görülen yeterliklerdir.

İngiltere'de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin bireysel eğitimini garanti altına alma, profesyonel gelişim ihtiyaçlarını ve güçlü yanlarını ortaya çıkarma fırsatı ve kaynakları organize etme aracı olarak kurumsal kalite standartları belirlenmiştir. Bu standartlar, etkili öğrenme ve öğretme stratejileri (tanılama, sınıf içinde etkili olan uygulamalar), müfredat başlıkları, öğrenme için değerlendirme, kurum organizasyonu (liderlik, politika, kurum inançları, personel gelişimi, kaynakları denetleme ve değerlendirme) ve okulun ötesinde güçlü bir işbirliği oluşturma (toplum, aile ve diğer üyeleri bir araya getirme ve sınıfın ötesinde öğrenme) başlıklarını içermektedir ve yöneticilerin başlık içeriklerine etkili bir hakimiyet göstermeleri gerekmektedir.

Üstün zekâ ve eğitimi, öğretmen eğitimi programlarında bulunan bir konudur ve öğretmenler için bu alanda profesyonel gelişim ve eğitim oranı gittikçe artmaktadır. Sadece öğretmenler değil psikologlar, danışmanlar, okul müfettişleri, eğitim uzmanları ve yöneticiler de bu eğitime erişebilmektedirler. Oxford Brookes Üniversitesi Wesminster Eğitim Enstitüsü üstün zekâlı ve yetenekliler eğitimi koordinatörleri için EIC (Excellence in Cities) ulusal eğitim programlarını yürütmektedir. Diğer üniversitelerde üstün zekâlı ve yetenekliler alanında zaman geçtikçe popüler olan yüksek lisans programları mevcuttur (Mönks ve Pfluger, 2005). Bu tür eğitimlerle öğretmen niteliği artırılabilir, üstün zekalı ve yetenekli öğrencilere verilmesi gereken ileri düzey eğitim imkanı sunularak öğretimsel doyum sağlanabilir.

Problem Durumu

Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle açığını kapatmasının tek yolu eğitimin kalitesini artırarak nitelikli insan kaynağını iyi yetiştirmesidir. Gelişmiş ülkelerde üstün zekâlı ve yetenekli bireyler stratejik insan kaynağı olarak görülmektedir. Ülkemizde üstün zekâlı ve yetenekli bireylere ileri düzey eğitim imkanı sunma misyonunu Bilim ve Sanat Merkezleri üstlenmiştir. Ancak, Bilim ve Sanat Merkezlerindeki gerek eğitim sürecinde yaşanan (Gökdere ve Çepni, 2003; Gökdere, Ayvacı ve Küçük,2004; Ataman, 1976; Sezginsoy, 2007), gerekse öğretmen ve yöneticilerin

yaşadıkları problemlerle ilgili yapılan araştırmalar (Özkan, 2009; Levent, 2011; Summak ve Çelik-Şahin, 2013) göz önünde bulundurulduğunda bu merkezlerin etkili ve verimli bir eğitim sunduğunu söylemek güçtür.

Toplumdaki nitelikli insan gücünün oluşturulmasının temelinde üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin mevcut olmasının yanı sıra, bu bireylerin potansiyellerinin tespit edilerek, olumlu yönde gelişimlerini ve ilerlemelerini sağlayacak ortamların sunulması da olmalıdır. Levent (2011)' e göre nitelikli insan gücünün ülkelerin kalkınmışlık seviyesinin artırılmasında katalizör rolü oynaması, üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimini öne çıkarmaktadır.

Üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin ileri düzey eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde iddialı eğitim programlarına, bu eğitim programlarını etkili bir şekilde sunabilecek bir eğitim kadrosuna ve eğitim programlarını ve öğretmenleri değerlendirebilecek bir yönetim kadrosuna ihtiyaç duyulmaktadır. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitim programlarının incelenerek ve bu programların uygulanması sonucundaki eğitimsel çıktıların niteliklerine bakılarak uygulamaların kalitesi hakkında yorumlar yapılabilir. Gerek uygulamaların gerekse paydaşların özellikleri gelişigüzel değil belirlenmiş kriterlere ve ölçütlere göre yapılmalıdır.

Türkiye'de Bilim ve Sanat Merkezlerinde standartların belirlenmesi ile ilgili paydaş görüşlerinin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmada, adı geçen Bilim ve Sanat Merkezlerinin perde arkasında tüm çalışmaları yürüten öğretmen ve yöneticiler, tüm yapı ve işleyişi bilen, öğretimsel süreci takip eden veliler ve üstün yetenekli bireylerin eğitim süreçlerini, gelişimlerini, yaşadıkları problemleri bilimsel olarak araştıran ve çözümler üreten akademisyenler araştırmaya dahil edilerek, standartların belirlenmesi ile ilgili bu paydaşların görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın problem cümlesi "*Bilim ve Sanat Merkezlerinin yönetim, öğretmen yeterlik ve öğretimsel hedef standartlarının oluşturulması ile ilgili akademisyen, yönetici, öğretmen ve veli görüşleri nelerdir?*" olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Bilim ve Sanat Merkezlerinde yönetim, öğretmen yeterlik ve öğretimsel hedef standartlarının oluşturulması ile ilgili akademisyen, Bilim ve Sanat Merkezi yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin görüşlerine başvurarak, elde edilen sonuçlarla ülkemizdeki eksikliklerin giderilmesine yönelik oluşturulacak veri tabanına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin kaliteli eğitim almaları için bir farkındalık yaratacağı ve yönetici ve öğretmenlerin, etkili eğitim sunabilmeleri ve asgari düzeyde nitelik kazanmaları için gereken eğitim alanlarının tespit edilmesi açısından da katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bilim ve Sanat Merkezlerinin yönetim, öğretmen yeterlik ve öğretimsel hedef standartlarının oluşturulması ile ilgili görüşlerin alınmasına yönelik nitel bir çalışma yapmayı amaçlayan bu çalışmada, katılımcılardan verilerin toplanması, içerik analizine tabi tutularak temaların ve alt temaların oluşturulması, ülkelere dair belgelerin toplanması, analizi ve literatür tarama yöntemlerini bir bütün olarak kapsayan iç içe geçmiş durum çalışması modeli [case study] kullanılmıştır. İç içe geçmiş durum çalışmasında, ele alınan veya araştırmaya dâhil edilen her bir durum, kendi içinde çeşitli alt birimlere ayrılarak çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmada yazılı görüşme yoluyla verilerin toplandığı çalışma grubu toplam on iki kişidir. Katılımcılar, üç akademisyen, üç Bilim ve Sanat Merkezi yöneticisi, öğretmeni ve velisinden oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ilkesine göre seçilmiştir. Maksimum çeşitlilikteki amaç, göreli olarak küçük bir örneklem

oluşturmak ve bu örneklemde çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma grubunu oluşturan öğretmen ve veliler 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Adana Bilim ve Sanat Merkezinde görev yapan öğretmenler ve bu kuruma öğrenci gönderen velilerdir. Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezi yöneticilerinin belirlenme süreci ise şöyledir: Türkiye'deki altı Bilim ve Sanat Merkezi yöneticisine telefon aracılığı ile ulaşılmıştır ve hazırlanan görüşme formuna gönüllü olanlar seçilerek görüşme formları kendilerine e-posta şeklinde iletilmiştir. Araştırmada yazılı görüşme formu ile verilerin toplandığı çalışma grubu, on iki kişiden oluşmaktadır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilirlik ilkesine uygun olarak belirlenmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi, tam anlamıyla nitel araştırma sürecinde ortaya çıkmıştır. Amaçlı örnekleme çalışmanın amacına bağlı olarak zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine araştırılmasına olanak vermektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Katılımcı akademisyenler, üstün zekâlı ve yetenekli bireyler ve eğitimleri alanında akademik çalışmaları bulunan, Bilim ve Sanat Merkezi yapı ve işleyişi hakkında bilgi sahibi kişilerdir.

Tablo 1. Çalışma grubu özellikleri

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	BİLSEM'de geçirdiği yıl-Hizmet yılı	Katıldığı Hizmetiçi Eğitim F.
Yönetici 1	50-59	E	10	8
Yönetici 2	40-49	E	3	3
Yönetici 3	40-49	E	6	4
Öğretmen 1	30-39	B	5	-
Öğretmen 2	40-49	E	5	2
Öğretmen 3	40-49	B	6	3
Veli 1	30-39	B	7	-
Veli 2	40-49	E	7	-
Veli 3	40-49	E	3	-
Akademisyen 1	30-39	E	13	-
Akademisyen 2	30-39	B	13	-
Akademisyen 3	40-49	E	22	-

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan tüm yöneticiler erkektir. Yöneticilerden birincisi 50-59, ikincisi ve üçüncüsü ise 40-49 yaş aralığındadır. Birinci yöneticinin Bilim ve Sanat Merkezinde çalışma yılı 10, ikinci yöneticinin 3 üçüncü yöneticinin ise 6'dır. Birinci yönetici üstün yeteneklilerle ilgili olan 8, ikinci yönetici 3, üçüncü yönetici ise dört hizmet içi eğitim faaliyetine katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden birincisi 40-49, ikinci ve üçüncüsü ise 30-39 yaş aralığındadır. İki öğretmen bayan, bir öğretmen erkektir. Birinci ve ikinci öğretmen 5, üçüncü öğretmen 6 yıldır Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapmaktadır. Birinci öğretmen hiç üstün yetenekli öğrencilerle ilgili hizmet içi eğitime katılmamış, ikinci öğretmen 2, üçüncü öğretmen ise 3 eğitime katılmıştır. Araştırmaya katılan velilerin birincisi 30-39 yaş aralığında, ikinci ve üçüncüsü ise 40-49 yaş aralığındadır. Birinci veli bayan, ikinci ve üçüncü veli erkektir. Birinci ve ikinci veli 7 yıldır Bilim ve Sanat Merkezlerine öğrenci göndermekte, üçüncü veli ise 3 yıldır Bilim ve Sanat Merkezi velisidir. Araştırmaya katılan akademisyenlerden birincisi ve ikincisi 30-39 yaş aralığında, üçüncüsü ise 40-49 yaş aralığındadır. Akademisyenlerden birincisi ve üçüncüsü erkek, ikincisi bayandır. Birinci ve ikinci akademisyenin hizmet yılı 13, üçüncü akademisyenin hizmet yılı ise 22'dir.

Veri Toplama Aracı

Ölçme ve değerlendirme formu: Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen yazılı görüşme formu, daha önce yapılmış araştırmaların incelenmesiyle ve araştırma problemi ışığında hazırlanmıştır. Ayrıca, farklı akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda düzenlenerek veri toplama

aracına son şekli verilmiştir. Verilerin toplanması sürecinde bağlı kalınan nitel araştırma yöntemi, verilerin çözümlenmesi sürecinde de kullanılmıştır. Yazılı görüşme formlarından elde edilen bilgiler, içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz türünde araştırmacı bir metinde veya metinler grubu içerisinde yer alan belirli sözcük veya kavramların bulunma durumunu inceler. Metinde yer alan kavramların anlamına ve kavramların birbiriyle ilişkisine bakılarak metin yorumlanır ve değerlendirilir (Şencan, 2005). Araştırma sorularına örnek olarak akademisyen görüşme soruları verilmiştir:

- Bilim ve Sanat Merkezlerinde yönetim yeterliklerini belirleyen standartların olması hakkında görüşleriniz nelerdir?
- Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğretmen yeterliklerini belirleyen standartların olması hakkında görüşleriniz nelerdir?
- Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğretimsel hedeflerin, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere göre belirlenmiş olması bu kuruma, öğrencilere, velilere ve öğretmenlere nasıl katkılar sunar?

İşlem

Araştırmada, katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler kodlanarak temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Tematik kodlama işleminde en önemli nokta iç tutarlılık ve dış tutarlılıktır. İç tutarlılık, oluşturulan temanın altında yer alan verilerin anlamlı bir bütün oluşturması, dış tutarlılık ise, oluşturulan temaların tamamının araştırma sonucu elde edilen verileri anlamlı bir biçimde açıklayabilmesidir (Şencan, 2005: 88). Bu kriterler göz önünde bulundurularak elde edilen bulgular yorumlanmış ve tespitler ile birlikte sonuca ulaşılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Yapılan nitel araştırmada geçerlik ve güvenirliği artırmak için denetleme stratejisine yönelik başlıklar oluşturulmuştur (Twycross ve Shields, 2005). Bu durum araştırmanın niteliğini de artıran bir özelliktir (Yıldırım, 2010).

- Verilerin kopyalanması: Yazılı görüşme formlarından elde edilen veriler, orjinaline sadık kalarak kopyalanmıştır.
- Elde edilen kopyalar, orjnaline dayalı olarak düzeltmelere karşı yeniden kontrol edilmiştir.
- Çözümleme kriterleri kullanılarak veriler kodlanmış, temalar ve alt temalar oluşturulmuştur.
- Her bir bölümle ilgili olarak toplananlar tekrar çözümlenerek kodlamalar kontrol edilmiştir.
- Elde edilen sonuçlar, çalışma grubundan elde edilen orijinal metinlerle karşılaştırılmıştır.
- Elde edilen veriler ve ulaşılan yorumların sebepleri alanda uzman olan araştırmacılarla tekrar gözden geçirilmiştir. Yazılı görüşme formundaki sorulara verilen cevaplardan elde edilen veriler kodlandıktan sonra ölçme ve değerlendirme alanında uzman akademisyen tarafından yapılan kodlamalarla karşılaştırılmıştır. [Güvenirlik=Benzer kodlamalar/Benzer ve farklı kodlamaların toplamı] hesaplamasından elde edilen güvenirliğin %80 olduğu ortaya çıkmıştır.

Daymon ve Halloway (2003) bu stratejinin uygulanması konusunun araştırmaya sağlayabileceği avantajları şu şekilde belirtmiştir: mevcut olan ve uygun olmayan öznelliği belirlemek, araştırmacıya alternatif bakış açıları sağlamak, farklı araştırmacıların verilerle ilişkili olmayan yorumlar konusunda farkındalık yaratabilmesi. Araştırmaya birden fazla araştırmacının dahil olması, araştırma sürecinin açık bir şekilde ortaya konması, ham verilerin saklı olması, araştırma verilerinin teyit edilmesi nitel araştırmadaki güvenirlik ölçütlerini karşılamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yine Marvasti (2004) tarafından güvenirlik, bir araştırmadan elde edilen sonuçların farklı araştırmacılar tarafından da elde edilmesi şeklinde yorumlanmıştır. Mayring (2000) güvenirlik için, ölçümün doğruluğunu, yaklaşımın doğruluğunu anlatmaktadır ifadesini kullanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde yazılı görüşme formunda verilen "Bilim ve Sanat Merkezlerinde yönetim, öğretmen ve öğretimsel hedef standartlarının belirlenmesi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna

verilen yanıtlardan elde edilen bulgular yer almaktadır. Katılımcı görüşlerine dayalı olarak elde edilen tematik kodlama şu şekildedir:

- Yönetimsel ve öğretimsel kalite ve özdeşlik
- Eşit, objektif uygulamalar
- Etkili ve eşit öğretimin sağlanması

Belirlenen temalar, standartların Bilim ve Sanat Merkezleri için büyük önem taşıdığını, büyük eksiklikleri ve yaşanan bazı problemleri giderebileceğini ifade eden görüşlere dayalı olarak oluşturulmuştur.

Tablo **2**. Akademisyenlerin bilim ve sanat merkezleri yönetim, öğretmen ve öğretimsel hedef standartları ile ilgili görüşlerinden elde edilen tema ve alt temalar

Ana Tema	**Alt temalar**	**Kodlar**
Yönetim ve öğretmen standartları ile ilgili beklentiler	Yönetimsel ve öğretimsel kalite ve özdeşliğin sağlanması	Yöneltme Bütünleştirme Uyumun sağlanması Problemlerden uzaklaştırma Özdeşlik Kalite Değerlendirme süreci Esneklik
Standartların öğretimsel sürece etkisi ile ilgili yargılar	BİLSEMler arası eşit, objektif ve özdeş uygulamalar	Bilimsel ve mantıksal gereklilik Adalet Özdeşlik Profesyonel gelişim
Öğretimsel hedeflerin belirlenmesinin etkileri	Etkili ve eşit öğretim	Özdeşlik İhtiyaçların karşılanması Etkili öğretim Objektif değerlendirme Değişiklik Daha iyi bilgi Bilgi aktarımı Farkındalık Memnuniyet Öğretimin iyileştirilmesi

Tablo 2'de akademisyenlere Bilim ve Sanat Merkezlerinde belirlenecek standartlar ile ilgili görüşler, üç alt boyutta değerlendirilebilir: a)Yönetim ve öğretmen standartları hakkındaki beklentiler b) Öğretimsel sürece etkisi ile ilgili yargılar c) Öğretimsel hedeflerin belirlenmesinin etkileri. Akademisyenler, yönetim standartlarının yüksek kalitede olması, öğretmen ve öğrenciyi dar kalıplara sokmaması, bütünleştirici olması, çalışanları hedefe yöneltmesi, çalışanları idari problemlerden uzak tutması, yönetici seçimlerinde standartlarla ilgili yeterlik sınavı olması ve Bilim ve Sanat Merkezleri arasındaki zıtlıkları kaldıracak nitelikte olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretimsel sürece etkisi ile ilgili olarak; bilimsel ve mantıksal olarak gerekli olduğu, problemlere adil çözümler bulmak adına gerekli olduğu, ülke genelinde eşitliği sağlamanın bir yöntemi olarak düşünüldüğü yargılarının olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan akademisyen (A2) "*Problemleri algılayarak, adil çözümler bulabilmek için standartlar önemlidir*" ifadesiyle görüşünü belirtmiştir. Ancak, bir akademisyen (A1), "*Öğretim hedefler konusunda sınırları kesin olarak belirlenmiş standartların getirilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü BİLSEM'de verilen eğitim hizmetinin sınırları olmamalı bence*" ifadesiyle bu konuyla ilgili farklı bir görüş belirterek, öğretimsel hedefler konusunda sınırları kesin olarak

belirlenmiş standartların getirilmemesi, Bilim ve Sanat Merkezlerinde verilen eğitim hizmetinin sınırları olmaması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezi yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak oluşturulan temalar şu şekilde belirlenmiştir:

- Yapı ve işleyişe katkı sunması
- Yönetimsel uygulamalar ve kazanımlar

Belirlenen görüşlere dayalı olarak oluşturulan kodlar, standartların yönetimsel uygulamalara ve işleyişe katkıda bulunacağı yönündedir.

Tablo 3. Bilim ve sanat merkezi yöneticilerinin bilim ve sanat merkezlerinin yönetim, öğretmen ve öğretimsel hedef standartları ile ilgili görüşlerinden elde edilen tema ve alt temalar

Ana tema	**Alt tema**	**Kodlar**
Yönetim ve öğretmen standartları hakkındaki görüşler	Yapı ve işleyişe katkı sunması	Karmaşanın bitmesi Katkı sunması Sağlamlaştırma Görev tanımı Netlik
Öğretimsel hedeflerin belirlenmesi ile ilgili görüşler	Yönetimsel uygulama ve kazanımlar	Donanım Netlik Yeterlikler Kazanımlar

Tablo 3'te yöneticiler, standartların ve öğretimsel hedeflerin belirlenmesi ile ilgili yaşanan karmaşanın sona ermesi, üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimine olumlu katkı sağlaması, yapı ve işleyişi sağlamlaştırması, yöneticilerin görev tanımlarının netleştirmesi açısından faydalı olacağı şeklinde görüş belirtilmiştir. Bir yönetici; "*BİLSEM'lerin ne olduğu tespit edilmeli, yapıları ve işleyişleri sağlamlaştırılmalıdır*." cümlesiyle görüşünü belirterek Bilim ve Sanat Merkezlerindeki içeriğin ve kapsamın net olması gerektiğini vurgulamış, bu durumun merkezlerin yapı ve işleyişini sağlamlaştıracağını belirtmiştir. Başka bir yönetici "*Getirilecek olan standartlar üstün yetenekliler eğitimine olumlu katkı sağlayacağı gibi yaşanan karmaşanın da sona ermesini sağlayacaktır."* İfadesiyle standartlar hakkındaki görüşlerinin olumlu olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak aşağıdaki kodlar belirlenmiştir:

- Farklılık
- Donanımlı öğretmen
- Donanımlı yönetici
- Öğretimsel yeterlik
- a)Alan bilgisi
- b)Pedagojik yeterlik
- Teori uygulama çatışması
- Doğru aktarım
- Eğitim hakkı

Elde edilen bulgular, öğretmenlerin bilim ve sanat merkezleri için standartlar belirlenmesinin doğru bir yaklaşım olduğu yönünde görüş bildirdiklerini göstermektedir.

Tablo 4. Bilim ve sanat merkezi öğretmenlerinin bilim ve sanat merkezleri yönetim, öğretmen ve öğretimsel hedef standartları ile ilgili görüşlerinden elde edilen tema ve alt temalar

Ana Tema	**Alt temalar**	**Kodlar**

Standartların gerekçesi	Üstün öğrenci eğitiminin farklı nitelikler gerektirmesi	Farklılık Donanımlı öğretmen Donanımlı yönetici Öğretimsel yeterlik a)Alan bilgisi b)Pedagojik yeterlik Teori uygulama çatışması Doğru aktarım Eğitim hakkı
Öğretimsel hedeflerin belirlenmesinin katkıları	İhtiyaca cevap verme ve uygulamayı iyileştirme	Tanınma Uygulamada zenginlik Derinlemesine bilgi Öğretimsel fayda Gelişmelerin takibi Farklılıkların gözetilmesi Öğretimsel doyum

Tablo 4'te öğretmenler, sistem, çocuklar ve ailelerin farklı olması ve bunun için öğretmenin yetiştirilmesi ve adapte olabilmesi için, bu özel çocukların donanımlı öğretmenleri hak ettiği yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Psikolojik ve pedagojik olarak donatılmaları gerektiğinden, bilgi düzeyinin netleşmesi için, sahip olduğu bilgi ve deneyimin doğru aktarılması için, diğer öğretmenlerden farklılıkların ortaya çıkması için, bu yeterlikleri içselleştirip, teoriden kurtulabilmek için bu standartların olmasının gerekli olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu düşüncelerini "*Bilsem öğretmenleri özellikle psikolojik ve pedagojik yönlerden diğer öğretmenlerden çok daha fazla donanımlı olmalı ve bunu yalnız teoride değil uygulamada da içselleştirmiş olmalı"* sözleriyle dile getirmişlerdir. Ayrıca, yöneticilerin daha donanımlı olmaları açısından standartların olumlu etkisi olacağını vurgulamışlardır.

Bilim ve Sanat Merkezi velileri, standartların belirlenmesi ile ilgili belirttikleri görüşlerinden elde edilen kodlar şu şekildedir:

- Donanımlı yönetici ve öğretmenler
- Üstün çocuklara yetebilecek niteliklerle sahip öğretmenler
- Kendini geliştirme
- Tanımak
- BİLSEM katkısı
- İlgi ve alan belirlenmesi

Bu kodlardan da anlaşıldığı gibi veliler standartlar sayesinde, öğretmen ve yönetici donanımını artacağı, anne-babaların evlatlarını daha iyi tanıyıp, daha iyi yönlendirme yapabileceğini ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Bilim ve sanat merkezi velilerinin bilim ve sanat merkezleri yönetim, öğretmen ve öğretimsel hedef standartlarının belirlenmesi ile ilgili görüşlerinden elde edilen tema ve alt temalar

Soru	Ana tema	Alt temalar
BİLSEM yönetim, öğretmen yeterlik ve öğretimsel hedef standartlarının olmasının etkileri	Olumlu etkiler	Donanımlı yönetici ve öğretmenler Üstün çocuklara yetebilecek niteliklerle sahip öğretmenler Kendini geliştirme Tanımak BİLSEM katkısı İlgi ve alan belirlenmesi Doğru yönlendirmek Akademik çalışmalar yapabilme

Tablo 5'te görüldüğü gibi, veliler donanımlı yönetici ve öğretmenlerin olması, üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara yetebilecek nitelikte öğretmenlerin olması, öğrencilerin kendini geliştirecek

aktivitelere yönlendirmek için standartların gerekliliğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, akademik çalışmalarda alanının belirlenebilmesi, Bilim ve Sanat Merkezindeki eğitimden sonra varılan noktayı bilmek ve hangi alanda yetenekli ve donanımlı olduğunu bilmek için bu standartların gerekli olduğu görüşündedirler. Bir veli "*Öğretimsel hedefleri bilseydim, çocuğumu kendini geliştirecek aktivitelere yönlendirmem, akademik çalışmasında hangi alanlara yönelmesi gerektiği hakkında yol gösterici olurdu.*" cümlesiyle görüşünü ifade etmiştir.

TARTIŞMA

Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan akademisyenler standartların öğrencilerin yönlendirilmesi, bütünleştirme sağlaması, problemlerden uzaklaştırması, özdeşlik ve kalitenin yakalanması için bilimsel bir gereklilik olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca, öğretimin iyileştirilmesi, adaletin sağlanması ve velilerin, Bilim ve Sanat Merkezlerine karşı farkındalıklarının oluşmasını ve memnuniyetlerinin yükseltilmesini sağlayacağını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan yöneticiler, Bilim ve Sanat Merkezlerinde yaşanan karmaşanın sona erdirilmesi, yapının ve işleyişin sağlamlaştırılması, personel yeterliklerinin artırılması için standartların önemini ve gerekliliğini vurgulamışlardır. Öğretmenler, üstün zekalı çocuklarla çalışmanın farklı nitelikler gerektirdiğini, yönetici ve öğretmenlerin daha fazla donanımlı olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Standartların, Bilim ve Sanat Merkezlerinde teori ve uygulama çatışmasını sona erdireceğini, uygulama zenginliğini sağlayacağı, öğretimsel doyum sağlayacağını ve öğrencilerin farklılıklarının gözetileceğini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezi velilerinin, standartların donanımlı öğretmen ve yönetici yetiştirilmesine katkıda bulunacağı, BİLSEM'in öğrenci üzerindeki katkısının ortaya çıkarılacağı, öğrencilerin doğru yönlendirilip akademik çalışmalar yapmasının sağlanacağı yönünde düşüncelere sahip oldukları görülmektedir.

Bu bulgulara benzer olarak Hakel, Koenig ve Elliott (2008) çalıştığı alanda ileri düzeyde sertifika sahibi olan öğretmenlerin, hem öğrencilerle ilgili bilgi ve beceri düzeyini yükselttiği hem de eğitim alanda daha çok uzun ömürlü olduğunu belirtmiştir. Buna ek olarak, üstün zekâlılar eğitiminde başarılı olan öğretmenlerin standartlarda belirlenen stratejileri kullandığı ve kendinden fazlasıyla emin olduğunu vurgulanmıştır (Siegle ve Powell, 2004; Starko ve Schack, 1989; Story, 1985). Böylece öğrenciler, yüksek standartlara sahip öğretmenlerden faydalanan kişiler haline gelmektedirler. Sınıftaki öğretimsel uygulamalara pozitif etkilerinin yanında, üstün zekâlılar eğitimi alanı standartlar sayesinde iyileştirilmektedir (Johnsen, 2006). Ayrıca standartlar üstün zekâlılar öğretmenlerinin arzu edilen uygulamaları hakkında bir görüş birliği sağlamaktadır (VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007).
Standartların profesyonel yeterlikler üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu görülmektedir. Standartlar ayrıca, Üstün zekâlı ve yetenekliler alanında kullanılacak etkili ve araştırmaya dayalı uygulamaları tanımlayarak üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere öğretmek için gerekli olan bilgi ve becerilere dayalı bilimsel bir görüş birliği geliştirmektedir. Standartlar, öğretmen yetiştiren kurumlara hem başlangıç hem de ileri düzeyde program hazırlama konusunda ve okul öncesinden lise son sınıfa kadar liderlerine veya eğitim sürecindeki kişilere, mesleki gelişim etkinlikleri uygulamaları konusunda rehberlik edebilir. Aynı zamanda, uzmanlık geliştirmede ölçüt olarak rol oynayabilir ve anlamlı ilerleme göstergeleri sunabilir. Ancak, her bir standardın sınıf uygulamalarında nasıl olabileceklerinin netleştirilmesi amacıyla geliştirilmesi gerekir (Gubbins, 2008).

Araştırmaya katılan öğretmenler, üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin eğitimcilerin farklı donanımlara sahip olmaları gerektiğini, öğretimsel olarak yeterli olmalarının önemini belirtmişlerdir. Ayrıca bu merkezlerde teori-uygulama çatışmasını ortadan kaldıracağını ve bilginin daha doğru aktarılacağını ifade etmişlerdir. Bu yolla, eğitimciler mesleki gelişim planları geliştirebilir ve sınıflarında başarılı uygulamalar için gereken insan ve materyal kaynaklarını belirleyebilirler. Mesleki gelişim aynı zamanda uygulamanın uygunluğundan emin olmak için sınıf gözlemleri ve yerinde teknik yardım ile de desteklenmelidir (Johnsen, Haensly, Ryser ve Ford, 2002). Kendi mesleki gelişimleri için hedef belirleyen, standartların belirli özelliklerini anlayan ve destek alan eğitimciler, sınıf

uygulamalarını üstün zekâlılara uyarlama çabalarında acemi bir öğretmenden uzman öğretmene dönüşmede daha başarılı olacaklardır (Gubbins, 2008; Johnsen ve diğ., 2002).

Katılımcı öğretmenler, Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğretimsel hedeflerin belirlenmesinin uygulamada zenginlik, gelişim takibi ve farklılıkların gözetilmesine katkıda bulunacağını vurgulamışlardır. Araştırmaya katılan veliler, standartların belirlenmesinin öğretmen ve yöneticilerin donanımını ve niteliğini artıracağı, kendini geliştirme olanağı sağlayacağını ifade etmişlerdir. Öğrenciler üzerindeki BİLSEM katkısını ve öğrencilerin ilgi alanlarını bilerek doğru yönlendirme yapabileceklerini vurgulamışlardır.
Standartlar, üstün zekâlıların eğitiminde önemli öğretmen özellikleri hakkındaki tartışmalara temel oluşturabilir. Ayrıca, eğitimsel kuralların ve eyalet düzeyindeki düzenlemelerin etkilerini değerlendirmekte ve sonra da ihtiyaçlarını karşılamakta gerekli olan değişimleri savunmakta kullanılır (Gallagher, 2008).

Üstün zekâlı ve yetenekliler alanında görev yapan öğretmenlerin yanı sıra, yöneticilerin de bazı yeterlik standartlarına sahip olmaları, uygulamaların eşdeğer olması ve etkililiğinin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Eğitim liderleri, üstün zekâlılar eğitim programlarının takibi için standartlardan faydalanabilirler. NAGC/CEC-TAG'nin öğretmen hazırlığının dört standardını inceleyerek farklılaştıran öğretmenlerin öğrenme ihtiyaçlarını önceden nasıl değerlendirecekleri hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Ayrıca, öğretmenler, içerik alanlarına ileri düzey düşünme ve üst bilişsel beceriler uygulamayı; öğrencilerin ilgi alanlarını keşfetmeleri, geliştirmeleri ve araştırmaları için fırsatlar sunmayı; müfredatın ve öğretimin hızını ayarlamayı; zorlayıcı, çok kültürlü bir müfredat sağlamayı ve yardımcı teknolojiler kullanmayı bildiklerini fark edebilirler (Johnsen, 2012).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda araştırmaya katılan akademisyen, Bilim ve Sanat Merkezi yöneticileri, öğretmenleri ve velileri, Bilim ve Sanat Merkezlerinde standartların olmasının doğru bir yaklaşım olduğu görüşündedirler. Tüm katılımcıların standartların bilimsel bir gereklilik olduğunu, yaşanan karmaşanın bitmesi, yöneltme, bütünleştirmenin sağlanması için önemli olduğunu ifade ettikleri ortaya çıkmıştır. Öğretimin iyileştirilmesi ve öğrenci ihtiyaçlarının tam olarak karşılanması, veli memnuniyeti ve farkındalığının oluşması için standartların belirlenmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Bilim ve Sanat Merkezlerinde yapı ve işleyişin sağlamlaştırılması, personel donanımının ve yeterliklerin artırılması, öğretimsel zenginliğin sağlanması, teori-uygulama çatışmasının ortadan kalkması için standartların önemli olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonucunda, üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin farklı eğitim alma haklarının sağlanması, eğitim ortamlarının ve uygulamaların zenginleştirilmesi, farklılıkların gözetilmesi ve öğretimsel doyumun sağlanması için standartların gerekli olduğu ortaya çıkmıştır. Velilerin, üstün zekalı ve yetenekli çocuklarını daha doğru yönlendirebilmeleri ve ilgi alanlarının tespit edilmesi, onların akademik çalışmalara daha doğru yönlendirmeleri ve Bilim ve Sanat Merkezlerinin öğrencilere katkısının bilinmesi için standartların gerekliliği ve önemi tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara dayanarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1) Bilim ve Sanat Merkezi paydaşlarının görüşleri standartların bu kurumlara avantaj kazandıracağı ve katkıda bulunacağı yönündedir. Bu görüşler göz önünde bulundurularak, bu merkezlerde yönetim, öğretmen ve öğretimsel hedef alanları için standartlar belirlenebilir.

2) Bu çalışmada Bilim ve Sanat Merkezleri yönetim, öğretmen yeterlik ve öğretimsel hedef standartlarının belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Bu merkezlerin fiziki durumları vb. Konularda da standart belirleme çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA:

Akarsu, F. (2001). Yetişemediğimiz Çocuklar: Üstün Yetenekli Çocuklar ve Sorunları, Ankara, Eduser Yayınları.

Ataman,A. "Üstün Zekalı Öğrencilerin Eğitsel Sorunları". Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi,1976

Bilgili, A. E. (2000). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Sorunu–Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi.

Colorado ve Iowa Üstün Zekâlılar ve Yetenekliler Programı Yönetsel Standartlar.(2003). http://www.giftedteam.org/pdf/links/ GTGuidlines.pdf adresinden 10.04.2012 tarihinde erişilmiştir

Creswell, J. (2003). *Research design. Qualitative, quantitative and mixed methods approaches,* 2nd edn. Sage, Thousand Oaks, CA

Daymon, C., Holloway, I. (2003). *Qualitative research methods in public relations and marketing communications. Routledge:* Taylor and Francis.

Eğitimde Haklar bildirgesi, 2012 www.egitimdehaklar.org adresinden 11.09.2012 tarihinde erişilmiştir.

Erişen, Y. (2001). *Öğretmen yetiştirme programlarına ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi ve fakültelerin standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/SearchTez adresinden 30/08/2013 tarihinde erişilmiştir.

Gallagher J. J. (2008). P*olicy and advocacy*. In Plucker J. A., Callahan C. M. (Eds.),*Critical issues and practices in gifted education: What the research says* (pp. 491-500). Waco, TX: Prufrock Press

Gökdere, M & Çepni, S. (2003) üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin eğitimine yönelik bir model önerisi http://www.tojet.net/articles/ v2i3/2318.pdf adresinden 19.10.2012 tarihinde erişilmiştir.

Gökdere, M., Ayvacı, H., Ş. & Küçük, M., (2004) Üstün Yetenekli Çocukların Karşılaştıkları Temel Problemler . Çağdaş Eğitim Aylık Eğitim Öğretim Dergisi, 29 (313), Ekim, ss.23-32

Gubbins E. J. (2008). *Professional development.* In Plucker J. A., Callahan C. M.(Eds.), *Critical issues and practices in gifted education: What the research says* (pp.513-540). Waco, TX: Prufrock Press

Hakel M. D., Koenig J. A., & Elliott S. W. (Eds.). (2008). Assessing accomplished teaching: Advanced-level certification programs. Washington, DC: *National Research Council*. http://www.nap.edu/catalog.php?record_id=12224 adresinden 22/09/2013 tarihinde erişilmiştir.

İngiltere Ulusal Kalite Standartları (2004) http://webarchive.nationalarchives. gov.uk/20110809101133/http://nsonline.org.uk/node/430217 adresinden 10.12.2012 tarihinde erişilmiştir.

İngiltere Ulusal Kalite Standartları(2011). http://webarchive.nationalarchives. gov.uk/20110809101133/nsonline.org.uk/search/inclusion/results/nav%3A49610 adresinden 13/09/2012 tarihinde erişilmiştir.

Johnsen S. K. (2006). New national standards for teachers of gifted and talented students. *Tempo*, 26: 26-31.

Johnsen S. K., Haensly P., & Ryser G.,Ford R. (2002). Changing general education classroom practices to adapt for gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 46: 45-63.

Johnsen, S. K. (Ed.). (2012). *NAGC Pre-K-Grade 12 gifted education programming standards: A guide to planning and implementing high-quality services*. Waco, TX: Prufrock Press.

Levent, F. (2011). Üstün Yetenekli Çocukların Hakları. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, Yayın No. 87.
Mayring, P. (2000). *Qualitative Content Analysis*
http://www.utsc.utoronto.ca/~kmacd/IDSC10/Readings/text%20analysis/CA.pdf adresinden 03/07/2013 tarihinde erişilmiştir.

Marvasti, A.B. (2004) *Qualitative Research in Sociology: An Introduction.* London: SAGE

Mönks, F.J. & Pflüger, R. (2005). *Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective*.Njmegen: Radboud Universitypup.

NAGC-Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerin Eğitiminde Öğretmen Bilgi ve Beceri Standartları Washington (2006). http://www.nagc.org/uploadedFiles/
Information_and_Resources/NCATE_standards/final%20standards%20(2006).pdf adresinden 10.12.2012 tarihinde erişilmiştir.

Özkan, D. (2009). Yönetici, Öğretmen, Veli ve Öğrenci Görüşlerine Göre Bilim ve Sanat Merkezlerinin Örgütsel Etkililiği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. http://www.tuzyeksav.org.tr/Uploads/pdf/akefe-didem-ozkanyonetici-ogretmen-veli-ve-ogrenci-goruslerine-gore-bilim-ve-sanat-merkezlerinin-orgutsel-etkililigi.pdf adresinden 21/02/2014 tarihinde erişilmiştir.

Sezginsoy, B. (2007). Bilim ve Sanat Merkezi Uygulamasının Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Balıkesir

Siegle D. & Powell T. (2004). Exploring teacher biases when nominating students for gifted programs. *Gifted Child Quarterly*, 48: 21-29.

Starko A. J. & Schack G. D. (1989). Perceived need, teacher efficacy, and teaching strategies for the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly*, 33: 118-122.

Story C. M. (1985). Facilitator of learning: A microethnographic study of the teacher of the gifted. Gifted Child Quarterly, 29: 155-159.

Summak, S. & Çelik Şahin, Ç. (2013). Bilim sanat merkezi müdürlerinin öğretimsel lider olarak öğretimsel uygulamalar hakkındaki görüşleri. Mersin *Eğitim Fakültesi Dergisi, 9*(2).

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik.* 1.Baskı, 107-113, 166-169, 381-390, Ankara: Seçkin Yayınevi.

TDK (1998). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi

TSE. (2003): http://www.tse.org.tr/Turkish/Standard/Genel.asp (Erişim Tarihi: 06.05.2003)

Twycross A, & Shields L (2005) *Validity and reliability* – What's it all about? Part 3: Issues relating to qualitative studies. Paediatr Nurs 17: 36

Van Tassel-Baska, J., Ed. (2006). *Comprehensive curriculum for gifted learners* 3rd edition Boston, MA:Allyn&Bacon.

VanTassel-Baska J. & Johnsen S. K. (2007). Teacher education standards for the field of gifted education: A vision of coherence for personnel preparation in the 21st century. *Gifted Child Quarterly*, 51: 182-205.

Westberg K. L., Archambault F. X. & Dobyns S., Salvin T. J. (1993). *An observational study of instructional and curricular practices used with gifted and talented students in regular classrooms* (Research Monograph No. 93104). Storrs, CT: The National Research Center on the Gifted and Talented, University of Connecticut.

Wisconsin Eyalet Standartları.(t.y.). http://www.hasd.org/curriculum/wisconsin standardsforgiftededucation.cfm adresinden 10.12.2012 tarihinde erişilmiştir.

Wisconsin Üstün Zekâlılar Öğretmenleri Standartları.(t.y.). http://dpi.wi.gov/cal/pdf/ gtguide.pdf adresinden 10.12.2012 tarihinde erişilmiştir.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. & Şimşek H.(2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara Seçkin Yayıncılık

Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, *9*(1): 79-92.
[Online]: http://ilkogretim-online.org.tr adresinden 12/07/2012 tarihinde erişilmiştir.

YÖK/Dünya Bankası. (1999), Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Yeniden Düzenlenmesi

Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu (2006) http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5544.pdf adresinden 01/01/2014 tarihinde erişilmiştir.